

Oponentský posudek diplomové práce Zuzany Heráfové:
Zájmová struktura nadaného dítěte a její možnosti rozvoje ve školních podmínkách (94 str., 14 příloh)

Obsáhlá diplomová práce Zuzany Heráfové je věnována zájmové struktuře nadaného dítěte a možnostem jejího rozvoje ve školních podmínkách.

Práce je rozdělena do několika vzájemně propojených a logicky navazujících kapitol. V první z nich je podroben zevrubné analýze sám pojem nadání. Cenná je dobrá orientace autorky v nejrozšířenějších koncepcích nadání a lze ocenit i schopnost jejich kritického posouzení a zaujetí vlastního stanoviska. Na rozdíl od některých pojetí se přiklání k velkému významu prostředí pro rozvoj nadání.

Po stručném výkladu historie a vývoje péče o nadané od začátku 20. století do současnosti ve druhé kapitole. Pozornost je věnována i specifice historie a vývoji péče o nadané v českých zemích.

Velmi zajímavou a povedenou je kapitola pojednávající o nadaném dítěti v prostředí školy. Autorka naznačuje peripetie života nadaných dětí ve školských institucích a ukazuje na různé varianty adaptace, resp. ztížené adaptace nadaných dětí na školské prostředí. Velice zajímavý je např. fenomén dvakrát výjimečných dětí (spojení nadání dítěte s nějakým druhem handicapu). Zvláště kvalitně je ukázána velká variabilita v adaptabilitě dětí školnímu prostředí i specifické problémy nadaného žáka. *Jak reagují učitelé na tuto variabilitu? Ovlivňuje a do jaké míry preferenční postoje učitelů k žákům a zpětně jak tyto postoje učitelů ovlivňují sebereflexi nadaných žáků?* Velmi podnětná je i subkapitola o identifikaci nadání, která by mohla být po úpravě a snad i rozšíření publikována v některém tisku pro učitele případně i s propojením na další část kapitoly pojednávající o učitelích nadaných dětí a jeho problémech.

Popis systémů péče o nadané děti tuto zajímavou a kvalitně zpracovanou kapitolu uzavírá. *Bylo by zajímavé znát názor autorky na nejefektivnější systém práce s nadanými realizovatelný v podmínkách ČR. Preferuje vnitřní, nebo vnější diferenciaci, specifická kurikula pro nadané, samostatné školy pro tyto děti, nebo jiné programy (enrichment, grouping, akcelerace apod).? Jak uplatnit péči o nadané děti v zaváděném systému rámcových vzdělávacích programů?*

K základnímu problému své práce, totiž k zájmové struktuře, přechází autorka v kapitole čtvrté. Velká pozornost je věnována pojmovému vymezení zájmu a jeho zasazení do rámce dalších psychologických entit. Lépe by bylo jistě možno vysvětlit pojem zájmové struktury. To, co uvádí autorka na str. 63-64 podle mne je spíše vymezení profesionálních zájmových zaměření, než objasnění pojmu zájmová struktura, která je pro další text dosti významná.

Významnou je i pátá kapitola věnovaná empirickému šetření. Empirické šetření u dětí nadaných není ovšem jednoduché už vzhledem k vymezení vzorku zkoumaných. Autorka vše vyřešila v rámci možností velmi uspokojivě, když si vybrala pro výzkum tzv.gymnázium Mensa v Praze 5. Přesto byl vzorek 25 respondentů poměrně malý na to, aby bylo možno dělat z šetření obecnější závěry. Proto je přesnější hovořit o sondě. Šetření bylo realizováno formou autorkou modifikovaného dotazníku ZZ ZŠ V.Hrabala. Autorka svůj přínos k tomuto dotazníku precizovala, takže by bylo možno výzkum ověřit i na jiném vzorku. Šetření bylo zpracováno kvantitativním tříděním 1.stupně a kvalitativním rozbořem.

V závěrech autorka celou práci shrnuje.

Posuzovaná studie splňuje i všechny požadavky na formální úpravy tohoto typu atestu.Ocenit lze i grafickou úpravu zejména příloh. Vzhledem k tomu, že po všech stránkách i přes některé drobné výhrady lze považovat předloženou studii za velmi kvalitní, doporučuji její předložení k obhajobě s návrhem na hodnocení v ý b o r n ě.

V Praze dne 29.12.2007

Doc.PhDr.Jiří Pelikán, CSc